Ch 2: Nguyên lý của dự án EIA

- **Nguyên tắc chung:**

- Lượt duyệt (screening): là bước xem xét đầu tiên để quyết định một dự án có cần EIA đầy đủ hay không
- Những dự án loại I: bắt buộc phải có EIA- là dự án có khả năng gây ô nhiễm môi trường diện rộng (trừ trường hợp nằm trong khu công nghiệp/khu chế xuất)
- Những dự án loại II: chỉ cần đăng ký đạt tiêu chuẩn môi trường – dựa vào các tiêu chí bảo vệ môi trường theo quy định

Phân loại dự án theo FAO (*tham khảo*)

Phân loại dự án	Bản chất các tác động	Yêu cầu đánh giá môi trường
Loại A	Tác động xấu nghiêm trọng hoặc không thay đổi được	Bắt buộc phải đánh giá tác động môi trường
Loại B	Ít tác động xấu, dễ ngăn chặn hoặc giảm thiểu	Phân tích môi trường để xác định chính xác hơn các tác động có thể
Loại C	Mức tác động xấu rất ít hoặc không tác động xấu	Không cần phân tích, đánh giá thêm

Dự án loại A

- Làm thay đổi hình thức sử dụng đất và nước

Dự án loại A

- Làm xáo trộn hệ sinh thái vốn dành để duy trì sự đa dạng sinh học

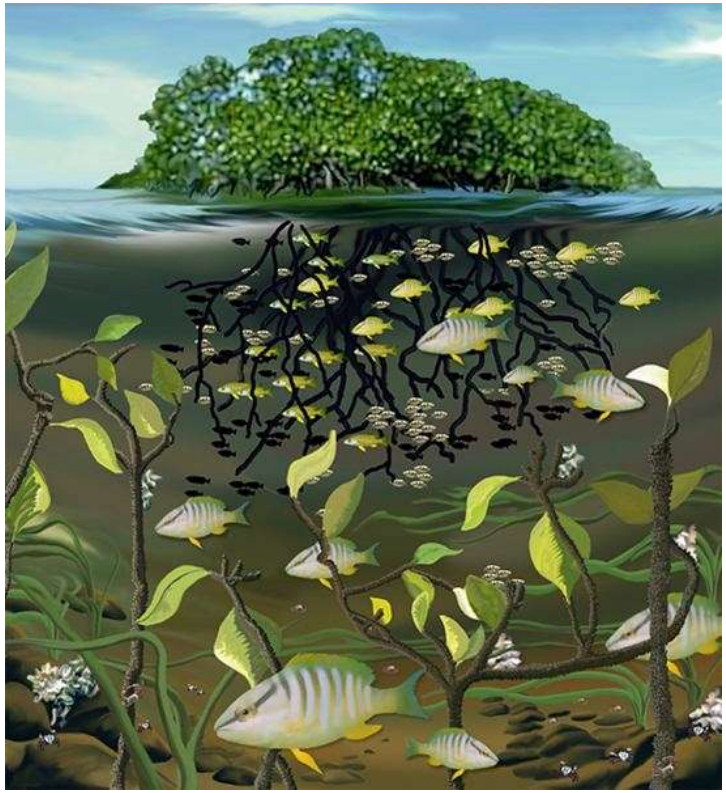

Dự án loại A

- Phát triển các ngành công nghiệp

Dự án loại A

Đưa vào sử dụng các loại hóa chất nông nghiệp

Dự án loại A

- Thu hồi đất đai và tái định cư đối với người dân

Ví dụ các dự án loại A

- Dự án phát triển sản xuất NN quy mô lớn; thâm canh hóa sản xuất
- Sử dụng nhiều vật liệu đầu vào (phân bón, thuốc trừ sâu, v.v.)
- Trồng rừng quy mô lớn, gồm cả hoạt động chặt cây; việc sử dụng rừng ngập mặn và đất ngập nước
- Hoạt động sản xuất lâm sản, ví dụ công nghiệp bột giấy và giấy
- Dự án phát triển khai thác thủy sản; phát triển trại nuôi thủy sản quy mô lớn
- V.v.

Ví dụ các dự án loại B

- Dự án phát triển sản xuất NN quy mô nhỏ và vừa
- Dự án phát triển ngành sản xuất NN dựa vào các kỹ thuật hoặc vật liệu đầu vào "nhập nội"
- Dự án thay đổi sử dụng đất mà có ảnh hưởng đến tính đa dạng sinh học
- Các dự án có thể ảnh hưởng xấu đến tài nguyên tự nhiên và nền văn hóa bản địa
- V.v

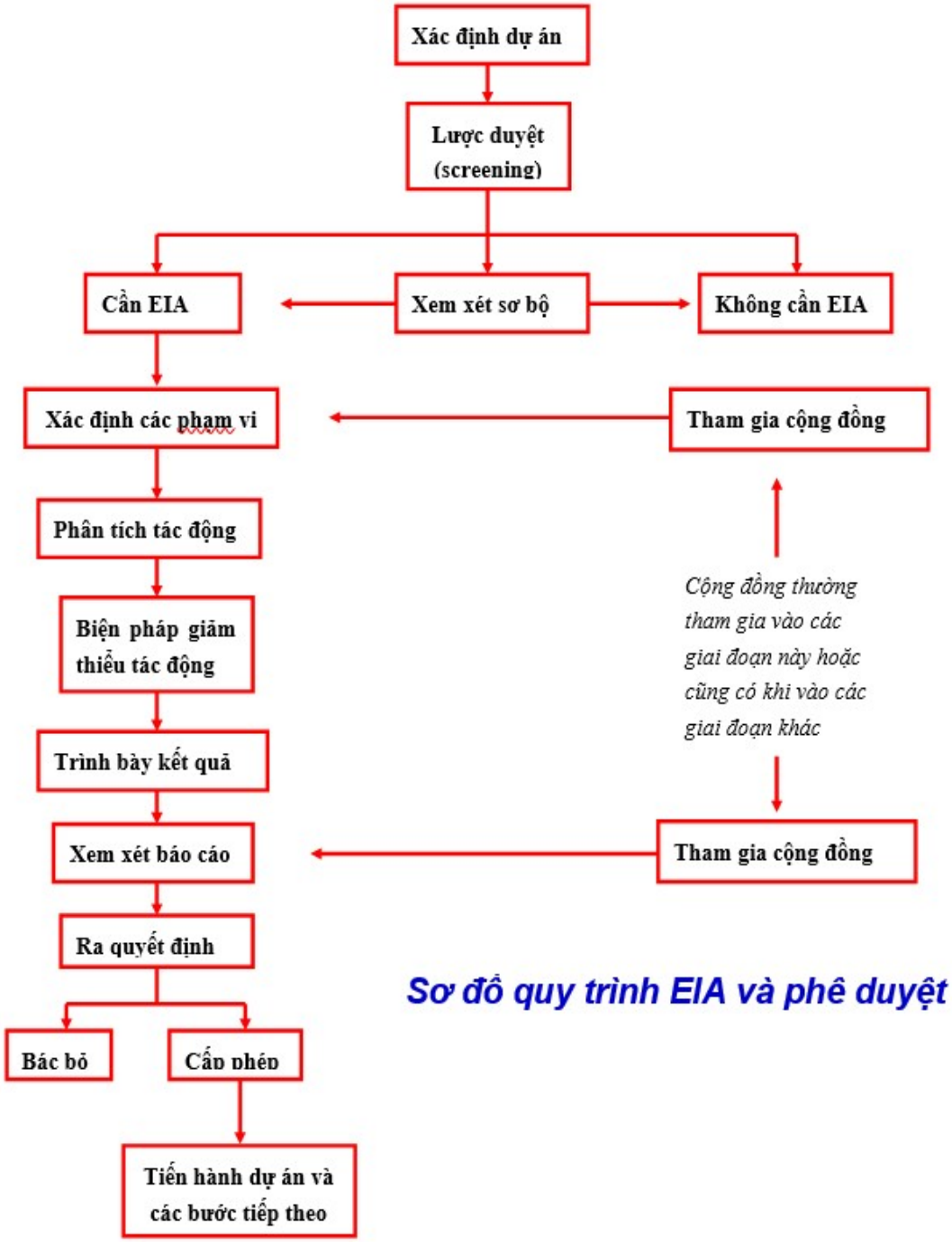

Sơ đồ quy trình EIA và phê duyệt

Sơ đồ nguyên lý của EIA

Xác định phạm vi (1)

↓

Thu số liệu nền (2)

↓

Mô tả và đánh giá các điều kiện (3)

↓

Dự đoán tác động (4)

↓

Biện pháp hạn chế tác động (5)

↓

Trình bày kết quả EIA (6)

↓

Kế hoạch tiến hành giám sát hoạt động của dự án

↓

Kế hoạch đánh giá hoạt động dự án

PHẢN HỒI

(1) Xác định phạm vi

a. Mục đích xác định phạm vi

- **Để mô tả dự án:**

- Kiểu dự án và cách thức hoạt động
- Vị trí địa lý
- Thời gian xây dựng
- Loại tài nguyên cần và kiểu "chất thải"
- Tầm quan trọng của dự án
- Các phương án để lựa chọn (site, size, design, pollution control, etc.)

(1) Xác định phạm vi

a. Mục đích xác định phạm vi

- **Để xác định:**

- nhóm đối tượng chịu tác động (receptors)
- các loại tác động có thể (impacts)
- phương án lựa chọn (project alternatives: location, size, design)
- phương pháp sử dụng để thu số liệu (survey, sampling)
- nhà tư vấn(consultants)

(1) Xác định phạm vi

a. Mục đích xác định phạm vi

- Đảm bảo tập trung vào những tác động và người chịu tác động quan trọng nhất

a. Mục đích xác định phạm vi (tt)

Để thiết lập kênh trao đổi thông tin

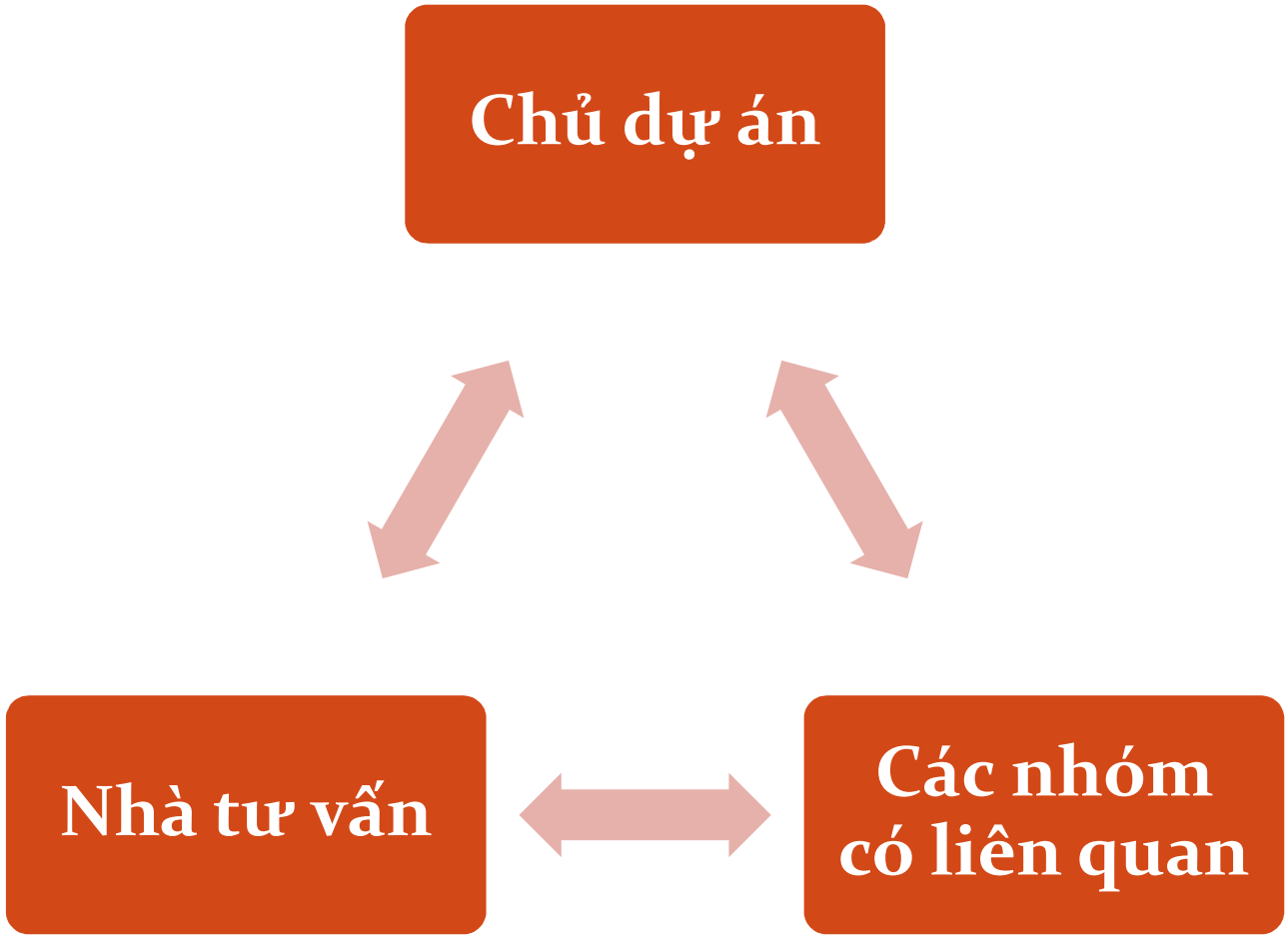

Cần xác định rõ 3 thành phần trên để xây dựng kênh thông tin thông suốt

(1) Xác định phạm vi

a. Mục đích xác định phạm vi

- Tác dụng của kênh thông tin: Cảnh báo chủ dự án ngay từ đầu về những trở ngại có thể

(1) Xác định phạm vi

a. Mục đích xác định phạm vi

- Tác dụng của kênh thông tin: Phát huy vai trò giám sát của các nhóm liên quan

(1) Xác định phạm vi

a. Mục đích xác định phạm vi

- Tác dụng của kênh thông tin: Minh bạch hóa dự án, giảm thiểu mâu thuẫn, bảo đảm lợi ích của các bên

Bảng tổng hợp về các phạm vi cần xác định

Ai? Cái gì?	Loại tác động	Các p.án	P.pháp ĐG	Nhà tư vấn
Ngư dân Người trồng lúa	Tốt Xấu	Phương án 1	PP lập bảng	Chuyên môn
QSD đất	Dài hạn Ngắn hạn	Phương án 2	PP chồng ghép bản đồ	Kinh nghiệm
Chất lượng nước	Trực tiếp Gián tiếp		PP ma trận	Uy tín

b. Nội dung phạm vi cần xác định

Nhóm thể loại	Loại tác động
Kiểu tác động	Sinh học, xã hội, kinh tế
Bản chất	Trực tiếp, gián tiếp, tích lũy, v.v.
Mức độ	Cao, vừa, thấp
Phạm vi địa lý	Địa phương, vùng, liên vùng, toàn cầu
Thời điểm	Ngắn hạn, dài hạn
Trường độ	Tạm thời, vĩnh viễn
Xác suất xảy ra	Cao, thấp
Khả năng điều chỉnh/khống chế	Có khả năng, không có khả năng
Ý nghĩa của tác động	Quan trọng, không mấy quan trọng

Ví dụ: nhận diện tác động của nuôi tôm

(hình chụp ở Queensland, Australia)

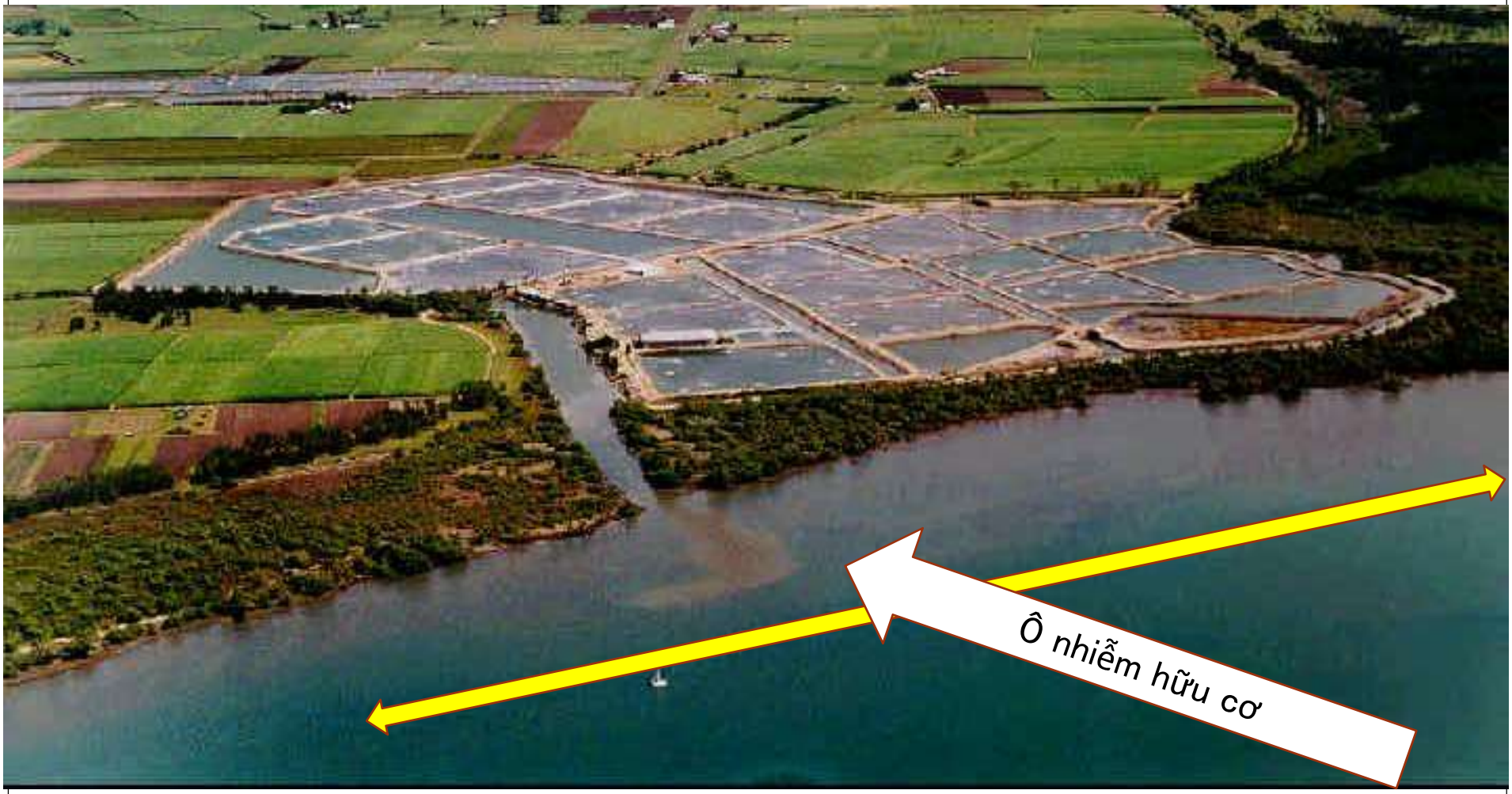

Đối tượng chịu tác động và ranh giới chịu tác động, biện pháp giảm nhẹ?

(2) Mục đích thu *số liệu nền* tảng

- Làm **nền/cơ sở** cho việc đánh giá

- **Cung cấp số liệu** xác đáng về các hệ thống **kinh tế-xã hội** và **môi trường** trong vùng chịu tác động, để dự báo các tác động; hạn chế tác động hiệu quả; và tạo lập chương trình giám sát

(a) Cách thức thu số liệu nền

- Thu **số liệu thứ cấp**
- Khi cần thiết, nên thu bổ sung bằng cách **khảo sát thực tế**.

- Lưu ý: xác định giới hạn và thu số liệu nền là 2 bước tiến hành song song và có thể sử dụng số liệu của nhau.

(b) Các loại số liệu cần thu

- Liên quan đến sức khỏe, an toàn và cuộc sống của con người

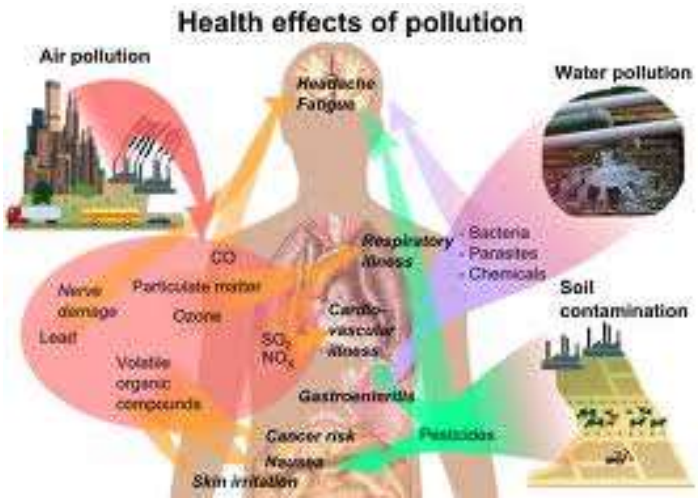

(b) Các loại số liệu cần thu

- Thảm động thực vật, hệ sinh thái và tính đa dạng sinh học

(b) Các loại số liệu cần thu

- Đất, nước, không khí, khí hậu (climate) và sinh cảnh (landscape)
- Sử dụng đất và tài nguyên thiên nhiên
- Khu bảo vệ (protected areas) cho các mục đích chuyên biệt (khoa học, lịch sử, văn hóa)

(c) Xác định các tác động

- *Phải xác định được tất cả các **tác động quan trọng nhất** và các **tương tác giữa chúng** với nhau*

- *Lưu ý tới những **tác động gián tiếp** và **tác động cộng hưởng***

(3) Mô tả và đánh giá các điều kiện

- Trình bày rõ các **phương pháp sử dụng** và **kết quả số liệu**
- Nêu những **hạn chế** và **nghi vấn**, vd: liên quan đến sự đầy đủ và chính xác của số liệu
- Trình bày đánh giá về **giá trị của các đối tượng** chịu tác động và **độ nhạy cảm** của chúng đối với các tác động đó

(4) Dự báo tác động

(a) Mục đích

- Là bước thiết yếu của EIA
- Mô tả những **tác động có thể** (potential) lên tất cả các thành phần của môi trường
- **Tiên đoán những điều kiện chưa có** trong hiện tại và những tác động của nó (có thể xuất hiện lúc nào đó sau khi dự án bắt đầu) – Dựa vào chuỗi số liệu và khuynh hướng của nó.

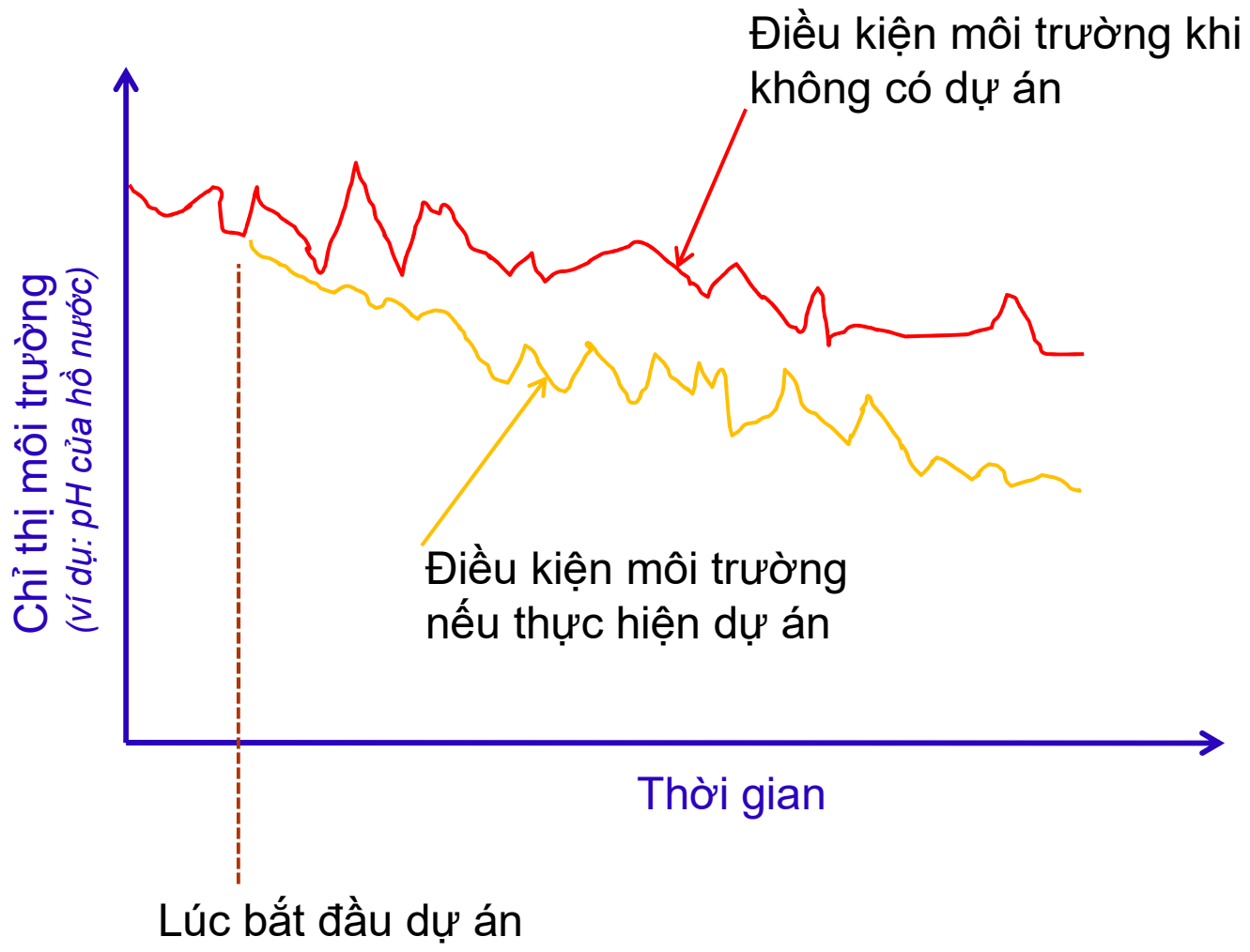

Đánh giá thay đổi môi trường

(b) Nội dung dự báo

- **Tác động trực tiếp** (direct/primary impacts)
- **Tác động gián tiếp** (indirect/secondary impacts): thường là hiệu ứng của TĐ trực tiếp lên vùng khác nhưng đôi khi là lên vùng giới hạn ban đầu
- **Tác động cộng hưởng** (cumulative impacts): là tác động tăng thêm theo thời gian và không gian do một số hoạt động của 1 dự án hay nhiều dự án góp phần tạo ra.

- ***Lưu ý: tất cả các tác động có thể là dương, âm, ngắn hạn, dài hạn, có thể làm thay đổi hoặc không, tạm thời hoặc vĩnh viễn.***

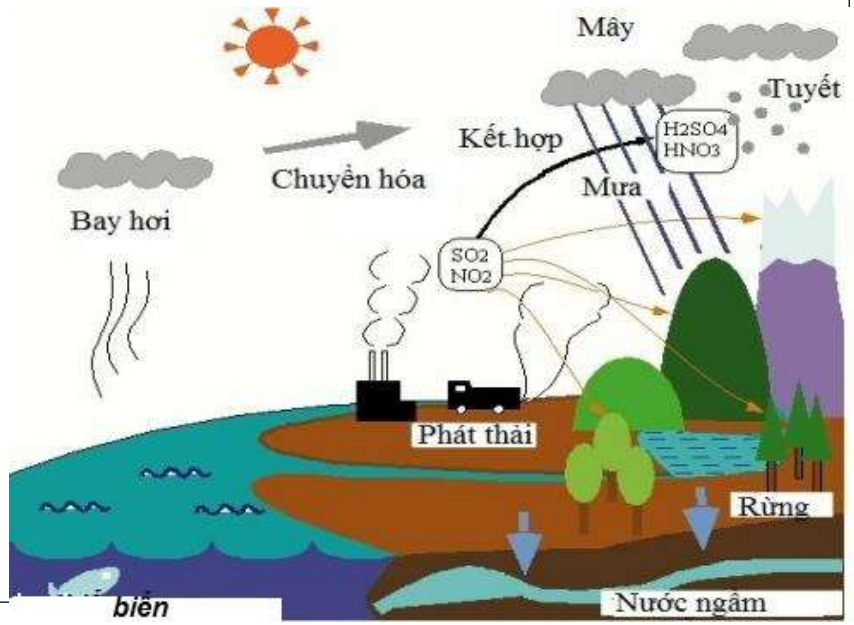

Xác định tác động trực tiếp/ gián tiếp bằng phân tích dòng chảy

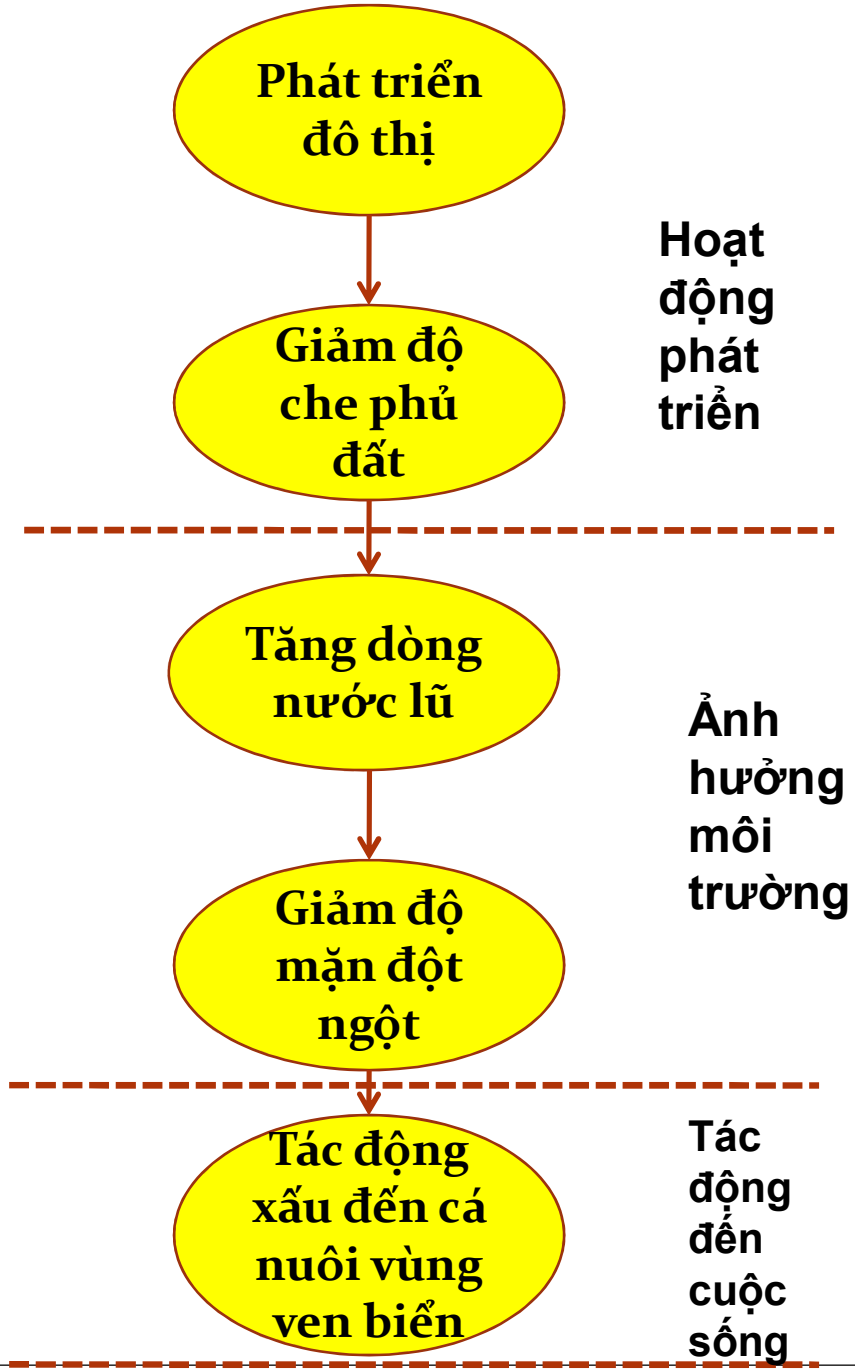

(c) Yêu cầu của dự báo tác động

- Phải hiểu rõ bản chất của dự án phát triển (thiết kế, hoạt động xây dựng, thời gian thực hiện)
- Cung cấp thông tin về kết quả của các dự án cũng như EIA khác, kể cả tính hiệu quả của biện pháp giảm thiểu tác động của chúng
- Cung cấp thông tin về những dự án đã và đang tiến hành, có khả năng tương tác hoặc tác động cộng hưởng với dự án đang được đánh giá
- Dự báo tác động của dự án lên các thành phần khác của môi trường
- Cung cấp thông tin đầy đủ về các đối tượng chịu tác động và phản ứng của chúng về những biến đổi do dự án gây ra

(5) Biện pháp giảm thiểu

- Biện pháp giảm thiểu là nhằm tránh, hạn chế, sửa đổi hay bù đắp cho những tác động xấu của dự án gây ra, gồm:

✓ Chọn lựa kỹ thuật hay vị trí (alternatives);

✓ Cải tiến phương pháp và thời gian xây dựng;

✓ Cải tiến thiết kế, gồm khoanh vùng vị trí hay bố trí hợp lý;

✓ Hạn chế các tác động xấu, vd: chất thải gây ô nhiễm;

✓ Biện pháp cụ thể để giảm thiểu tác động cụ thể;

✓ Biện pháp bù đắp cho những thiệt hại về tiện ích hay đặc tính vùng cư trú

Biện pháp giảm thiểu tác động

Giải pháp xanh cho dự án nhà cao tầng

(6) Trình bày kết quả EIA

(a) Mục đích

Trình bày những thông tin quan trọng về dự án, những tác động của nó lên môi trường để nhà chức trách làm cơ sở ra quyết định

(b) Các hạng mục báo cáo

Dựa vào các bước thực hiện của dự án EIA

Xác định các nhóm liên quan (đọc thêm)

- **Người quyết định (decision maker)**: có thể là
  - Người đứng đầu một th.phố/ủy ban/quốc gia
  - Nhóm các bộ trưởng
  - Một ủy ban được bầu chọn, hoặc
  - Một cá nhân được chỉ định

  có quyền quyết định cấp phép dự án phát triển

Xác định các nhóm liên quan (đọc thêm)

- **Người thực hiện đánh giá (assessor)**: có thể là
  - Một cơ quan
  - Hay, một công ty
  - Hoặc, một cá nhân

  được giao trách nhiệm chuẩn bị EIA

Xác định các nhóm liên quan (đọc thêm)

- **Chủ dự án (proponent):**
  có thể là
  - Một cơ quan nhà nước, hoặc
  - Một công ty tư nhân
  muốn thực hiện dự án phát triển

Xác định các nhóm liên quan (đọc thêm)

- **Người sử dụng báo cáo EIA(reviewer):**
  có thể là
  - Một cá nhân
  - Một cơ quan, hoặc
  - Một ủy ban

  Có trách nhiệm phải tham khảo báo cáo EIA và để đề ra các hướng dẫn/hoặc quy định bằng văn bản

Xác định các nhóm liên quan (đọc thêm)

- **Ngoài ra còn có nhiều nhóm liên quan khác, như:**
- ***Các cơ quan nhà nước có quan tâm***
- ***Các chuyên gia tư vấn***
- ***Công chúng (người dân và giới truyền thông)***
- ***Những nhóm có quan tâm đặc biệt (các hiệp hội địa phương, các tổ chức môi trường, các hiệp hội chuyên môn, v.v)***
- ***Cộng đồng quốc tế***

-Hết chương 2-